
ROZDZIAŁ XI

Monitoring i ewaluacja lokalnego programu rewitalizacji

11.1. Istota monitoringu i ewaluacji

Monitoring i ewaluacja Programu Rewitalizacji są ściśle związane z procedurą wdrożeniową. Władze miasta Tomaszowa Lubelskiego muszą dysponować aktualnymi, precyzyjnymi i wiarygodnymi informacjami na temat postępów w jego wdrażaniu. W całym okresie realizacji programu rewitalizacji musi istnieć możliwość udzielenia odpowiedzi na pytania:

1. Jaka część Programu Rewitalizacji została już zrealizowana?
2. Jakie wnioski, istotne dla realizacji działań przyszłych programu rewitalizacji, wypływają z działań dotychczas zrealizowanych?
3. Jakie działania są przedmiotem obecnych wdrożeń prowadzonych w ramach programu rewitalizacji?
4. Jakie zadania pozostały jeszcze do wdrożenia?
5. Jaki jest stan przygotowań do rozpoczęcia działań strategicznych przewidzianych do realizacji w ramach rewitalizacji w przyszłości?

Zaniechanie kontroli realizacji programu rewitalizacji może skutkować gwałtownym spadkiem skuteczności i efektywności procesu wdrożeniowego programu rewitalizacji. W skrajnych przypadkach może prowadzić do odsunięcia realizacji poszczególnych zadań w bliżej nieokreślonej przyszłości.

**Biorąc pod uwagę przyjętą dla programu rewitalizacji metodologię wdrażania, podmiotem prowadzącym procedurę monitorowania i ewaluacji powinien być Zespół ds. Wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszaru Miejskiego Tomaszowa Lubelskiego na lata
2006 - 2013**

11.2. Zasada wskaźników (mierników) celów szczegółowych

Najprecyzyjniejszym rozwiązaniem problemu konieczności prowadzenia procedury monitoringu i ewaluacji jest powiązanie ich z celami szczegółowymi programu rewitalizacji. Chodzi tu o ocenę stopnia i tempa osiągnięcia celów szczegółowych, dzięki którym zostanie osiągnięty cel nadrzędny programu rewitalizacji – „**Stworzenie przestrzennych warunków do jakościowego rozwoju miasta Tomaszowa Lubelskiego - ożywienie gospodarcze i społeczne miasta, w szczególności ożywienie potencjału turystycznego i kulturalnego**”.

Metoda ta polega na przyporządkowaniu każdemu z celów szczegółowych zestawu wskaźników (mierników).

Cykliczne badania poziomów oraz zmian wartości tych wskaźników (mierników) pozwolą orzec, czy dany cel szczegółowy został osiągnięty, czy też nie.

Osiągnięcie wszystkich lub zdecydowanej większości założonych celów szczegółowych, oznaczać będzie osiągnięcie wyznaczonego celu nadrzędnego, dzięki realizacji poszczególnych celów szczegółowych.

Poniższa tabela zawiera wykaz ww. wskaźników (mierników) przyjętych dla „Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszaru Miejskiego Tomaszowa Lubelskiego na lata 2006 - 2013” .

Znajdują się w niej następujące rodzaje wskaźników (mierników):

- mierniki produktu (efektu) – obrazują one skalę efektu działań podejmowanych przez samorząd miasta w ramach realizacji programu rewitalizacji. Podkreślić jednak należy, iż w większości wypadków efekt ten nie będzie tylko i wyłącznie wynikiem działań samorządu miejskiego, ale również będzie wynikiem działań innych podmiotów biorących udział w programie rewitalizacji: podmiotów gospodarczych, instytucji samorządowych, organizacji non profit, współdziałań i wspólnot mieszkaniowych, a nawet podmiotów i zjawisk zewnętrznych. Merytoryczne prawo do stosowania tych mierników wynika jednak z dwóch podstawowych założeń. Po pierwsze, to samorząd terytorialny ma istotny wpływ na poziom

efektów, a po drugie, że jeśli uzyskany zostanie korzystny poziom danej celowej grupy wskaźników (nawet bez lub z niskim udziałem wpływu narzędzi samorządu terytorialnego), to oznaczać to będzie, iż dany cel został osiągnięty i działania samorządu w tym zakresie nie są już niezbędne. Pozwoli to na prawidłowe korygowanie celów szczegółowych programu rewitalizacji w miarę zmian jego cech.

- Wskaźniki rezultatu (działania) – stanowią one w sytuacji gdy zrealizowanie danego zadania jest samo w sobie osiągnięciem danego celu. W przypadku takich zadań ich realizacja jest tożsama z osiągnięciem zamierzonego efektu (w przeciwieństwie do większości pozostałych, których realizacja nie oznacza osiągnięcia oczekiwanego efektu)
- Wskaźniki oddziaływania (opinii) ta grupa wskaźników (mierników) ustalana jest w wyniku przeprowadzenia badań ankietowych, które mają podwójne znaczenie. Po pierwsze dotyczą one opinii mieszkańców, jej przedsiębiorców, a także osób przyjezdnych korzystających z jego walorów. Beneficjentem działań realizowanych w ramach programu rewitalizacji są właśnie te osoby, wobec czego ich opinia powinna stać się jednym z podstawowych mierników skuteczności programu rewitalizacji. W znaczeniu drugim, mierniki opinii pozwalają ustalić faktyczny wpływ działań realizowanych przez władze na społeczność. Są to zatem zmodyfikowane wskaźniki efektu, o których mowa powyżej.

11.3. Zasada stałości badań

Prowadzenie procedury monitoringowej i ewaluacyjnej oznacza konieczność ciągłego gromadzenia i przetwarzania informacji niezbędnych do ustalenia wartości wskaźników, o których mowa w poprzednim podrozdziale. Oznacza to, iż Zespół ds. Wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszaru Miejskiego Tomaszowa Lubelskiego na lata 2006 - 2013 musi na bieżąco gromadzić dane statystyczne, opisowe i finansowe pozwalające na to. Podejmowanie działań monitoringowych i ewaluacyjnych dopiero przed przedłożeniem radzie Miejskiej sprawozdania z realizacji programu rewitalizacji, z pewnością nie zapewni mu należytej jakości. Szczególna rola przypada mu także w zakresie prowadzenia regularnych badań ankietowych, na które składają się:

1. Badanie ankietowe społeczności miejskiej, przeprowadzone co 2 lata.
2. Badanie ankietowe uczniów i kadry szkół miejskich, przeprowadzone co 2 lata.
3. Badania ankietowe beneficjentów końcowych programu rewitalizacji, przeprowadzone co 2 lata.

Urząd Miasta w Tomaszowie Lubelskim łącznie z Zespołem ds. Wdrażania Programu rewitalizacji będzie bowiem pełnił funkcję organizatora, a także realizatora. Wtedy, gdy będzie to niezbędne, przygotowanie badań i opracowanie merytoryczne zebranych ankiet można powierzyć specjalście, natomiast obsługę techniczną powinien zapewnić podmiot odpowiedzialny za monitoring. **Takie rozwiązanie charakteryzuje się pożądaną jakością przy jednoczesnym znaczącym obniżeniu poziomu niezbędnych kosztów.**

Cel szczegółowy	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu	Wskaźnik oddziaływania	Źródła informacji
<p>CEL SZCZEGÓŁOWY 1 Poprawa warunków życia mieszkańców Tomaszowa Lubelskiego – poprawa estetyki przestrzeni publicznych, w szczególności infrastruktury drogowej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Długość wybudowanych dróg na obszarach objętych rewitalizacją [km] – Długość zmodernizowanych dróg na obszarach objętych rewitalizacją [km] – Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury drogowej [szt] – Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury drogowej [szt] – Powierzchnia wybudowanych obiektów infrastruktury drogowej [m2] – Powierzchnia zmodernizowanych obiektów infrastruktury drogowej [m2] 	<ul style="list-style-type: none"> – Nośność wybudowanego/zmodernizowanego obiektu (drogi/mostu) [kN/oś] 	<p>Lokalny wskaźnik urbanizacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd statystyczny – Urząd Miasta w Tomaszowie Lubelskim – Badania własne zespołu ds. wdrażania programu rewitalizacji
<p>CEL SZCZEGÓŁOWY 2 Ochrona układu urbanistycznego miasta Tomaszowa Lubelskiego - prace konserwatorskie i remonty zabytków, odnowienie fasad i dachów budynków o</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Powierzchnia wybudowanych „plomb” w zabudowie [m2] – Liczba budynków poddanych renowacji [szt] – Powierzchnia budynków 	<ul style="list-style-type: none"> – Powierzchnia zabudowanych/zrehabilitowanych pustych przestrzeni publicznych [m2] – Powierzchnia terenów które stały się dostępne w wyniku realizacji projektów [ha] 	<p>Lokalny wskaźnik urbanizacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd statystyczny – Urząd Miasta w Tomaszowie Lubelskim – Badania własne zespołu ds.

Cel szczegółowy	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu	Wskaźnik oddziaływania	Źródła informacji
wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się w rejestrze zabytków wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu przyczyniające się do rozwoju kultury, turystyki i tworzenia stałych miejsc pracy .	<p>poddanych renowacji [m2]</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba budynków poddanych termo-renowacji [szt] – Powierzchnia budynków poddanych termo-renowacji [m2] – Liczba budynków poddanych remontowi/przebudowie infrastruktury technicznej [szt] – Powierzchnia budynków poddanych remontowi/przebudowie infrastruktury technicznej [m2] – Długość wybudowanej infrastruktury komunalnej w zakresie ochrony środowiska [km] – Długość przebudowanej/wyremontowanej infrastruktury komunalnej w zakresie ochrony środowiska [km] 	realizacji projektów [ha]		wdrażania programu rewitalizacji

Cel szczegółowy	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu	Wskaźnik oddziaływania	Źródła informacji
<p>CEL SZCZEGÓŁOWY 3</p> <p>Remonty nieruchomości i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej umożliwiającej rozwój działalności społecznej, kulturalnej, sportowej i zdrowotnej, w tym rozwój edukacji patriotycznej, budującej tożsamość społeczności lokalnej i mocne związki mieszkańców z miastem i jego rozwojem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Powierzchnia usługowa w wybudowanych „plombach” [m2] – Powierzchnia usługowa w budynkach poddanych renowacji [m2] – Liczba budynków przebudowanych/wyremontowanych na cele edukacyjno/społeczne [szt] – Powierzchnia budynków zmodernizowanych na cele edukacyjno/społeczne [m2] – Powierzchnia zmodernizowanej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej [m2] – Liczba wybudowanych lokalnych punktów informacji kulturalnej i turystycznej [szt] – Liczba zmodernizowanych lokalnych punktów informacji kulturalnej i turystycznej [szt] – Powierzchnia terenów rewitalizowanych przeznaczonych na małą infrastrukturę [m2] 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społeczno-edukacyjnej [osoby] – Liczba turystów krajowych i zagranicznych [osoby] – Liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie zrewitalizowanym [szt] – Liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki [szt.] – Liczba obiektów zabezpieczonych przed zagrożeniami [szt] – Liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektów turystycznych i kulturalnych [szt] – Liczba osób korzystających z nowej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej [osoby] – Powierzchnia usługowa faktycznie wykorzystywana [m2] – Liczba nowych 	<p>Lokalny wskaźnik urbanizacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd statystyczny – Urząd Miasta w Tomaszowie lubelskim – Badania własne zespołu ds. wdrażania programu rewitalizacji

Cel szczegółowy	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu	Wskaźnik oddziaływania	Źródła informacji
	infrastrukturę [m2] – Liczba obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne i turystyczne [szt] – Powierzchnia obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne i turystyczne [m2] – Liczba systemów zabezpieczeń w obiektach dziedzictwa kulturowego [szt] – Powierzchnia zmodernizowanych obiektów dziedzictwa kulturowego [m2] – Powierzchnia wyremontowanej i przebudowanej infrastruktury publicznej na terenie zrewitalizowanym [m2]	przedsiębiorstw [szt] – Liczba nowych punktów usługowych na terenach zrewitalizowanych [szt] – Liczba budynków podłączonych do wybudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej [szt] – Liczba budynków podłączonych do wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej [szt]		
CEL SZCZEGÓŁOWY 4 Tworzenie stref bezpieczeństwa - zapobieganie przestępczości w zagrożonych społecznie patologiemi	– Powierzchnia zdegradowanych dzielnic i obszarów miast poddanych rehabilitacji [m2] – Liczba projektów walki z	– Liczba przestępstw w mieście [szt] – Wskaźnik wykrywalności przestępstw [%]	–	– Urząd statystyczny – Urząd Miasta w Tomaszowie Lubelskim – Badania własne

„Lokalny Program Rewitalizacji Obszaru Miejskiego Tomaszowa Lubelskiego na lata
2006 – 2013”

Cel szczegółowy	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu	Wskaźnik oddziaływania	Źródła informacji
obszarach oraz tworzenie warunków dla porządku publicznego (rozwój systemu monitoringu na terenie miasta).	przestępczością i poprawy bezpieczeństwa mieszkańców [szt]			zespołu ds. wdrażania programu rewitalizacji
CEL SZCZEGÓŁOWY 5 Marketing i promocja krajowa i zagraniczna atrakcji kulturalnych i turystycznych miasta Tomaszowa Lubelskiego	– Liczba imprez promujących lokalne i regionalne produkty turystyczne i kulturowe [szt]	– Liczba uczestników imprez promujących lokalne i regionalne produkty turystyczne i kulturowe [osoby]	–	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd statystyczny – Urząd Miasta w Tomaszowie Lubelskim – Badania własne zespołu ds. wdrażania programu rewitalizacji